

Sloboda izražavanja – presude Evropskog suda za ljudska prava

Bilten LVIII: „PRAVO NA ZABORAV“

25. maj 2015.

Sud pravde Evropske unije je 13. maja 2014. odlučio da pretraživači (npr. *Google, Yahoo*) moraju da razmatraju zahtjeve pojedinaca za uklanjanjem linkova ka internet stranicama koji su rezultat pretrage njihovog imena, onda kada su ti rezultati „neadekvatni, nebitni ili više nijesu relevantni, ili su pretjerani... imajući u vidu sve okolnosti slučaja“.

Slučaj je pokrenula situacija u kojoj se našao španski biznismen kojeg je uznemirilo to što su među najčešćim rezultatima pretrage na njegovo ime bili podaci o njegovom bankrotu, koji se desio prije više od 10 godina. On je dobio slučaj, koji je ubrzo postao poznat kao slučaj „*Google Španija*“, a samo pitanje kao „pravo na zaborav“.

Međutim, standard koji je tom prilikom uspostavio Evropski sud pravde nije dovoljno jasan. Posljednjih godina su sudovi u nekoliko evropskih zemalja odlučivali u nekoliko slučajeva kako bi razjasnili okolnosti pod kojima neko može zahtijevati uklanjanje rezultata sa pretrage svog imena. U ovom biltenu su sumirani neki od tih slučajeva kao i preporuka „Radne grupe za zaštitu podataka“ Evropske unije:

- ***Arthur van M. protiv Google Holandija i Google Inc***, Amsterdamski apelacioni sud, 31. mart 2015: osuđeni kriminalac nema „pravo da bude zaboravljen“;
- ***Marie-France M. protiv Google Francuska i Google Inc***, Regionalni sud Pariza (hitan postupak), 24. novembar i 19. decembar 2014: izvještaje o osudi za prevaru od prije 8 godina bi trebalo ukloniti sa rezultata pretrage imena osobe;
- ***Franck J. protiv Google Francuska i Google Inc***, Regionalni sud Tuluza (hitan postupak), 21. januar 2015: informacije o otkazu zbog zlostavljanja za koje je postupak bio u toku ne treba uklanjati iz rezultata pretrage;
- ***Ewald van Hamersveld protiv Google Inc***, Amsterdamski sud, 13. februar 2015: vijesti o nedavnom sporu između računovođe i građevinske firme ne treba uklanjati iz rezultata pretrage.

Slučajevi su se ticali sljedećih pitanja:

- ***Arthur van M. protiv Google Holandija i Google Inc***, Amsterdamski apelacioni sud, 31. mart 2015: **osuđeni kriminalac nema „pravo da bude zaboravljen“**

Ovaj slučaj se ticao osuđivanog kriminalca, poznatog kao *Artur van M.* koji je podnio zahtjev *Google*-u da izbriše podatke o njegovoj krivičnoj osudi iz svog indeksa pretraživača. Tužitelj je 2012. osuđen za pokušaj navođenja na atentat, ali je uložio žalbu i dok je čekao njen ishod pušten je iz pritvora. Evidencija o njegovoj osudi je još uvijek bila dostupna na internetu i bila je

među prvorangiranim nalazima na *Google*-u prilikom pretrage imena tužitelja. On je zahtijevao da se ovi linkovi uklone sa *Google*-ovog indeksa, ali je *Google* odbio da to uradi. On je potom tužio *Google*. Amsterdamski sud je odbio njegov zahtjev za uklanjanje 18. septembra 2014. *Artur van M* se potom žalio.

Amsterdamski apelacioni sud je 31. marta 2015. potvrdio da svako ima pravo na ispravljanje ličnih podataka, njihovo brisanje ili uklanjanje onda kada je obrada njihovih podataka nezakonita prema Evropskoj direktivi o zaštiti podataka. Međutim, Sud je naglasio da je pri odlučivanju o zahtjevima bitno razmotriti da li je osoba o kojoj je riječ javna ličnost i da li šira javnost ima opravdan interes da primi te informacije. Sud je razmatrajući činjenice iz ovog slučaja zaključio da je osuda tužitelja bila posljedica njegovih postupaka. Sud je takođe smatrao da je javnost imala interes da primi informacije koje se tiču teških krivičnih djela, poput onog koje je tužitelj počinio. Osim toga, sud je uzeo u obzir da na nekoliko internet stranica nije bilo objavljeno puno ime tužitelja, već samo njegovi inicijali. Sud je iz ovih razloga potvrdio odluku Amsterdamskog suda da ne zahtijeva od *Google*-a da ukloni članke o njegovoj osudi iz rezultata pretrage za njegovo ime.

- ***Marie-France M. protiv Google Francuska i Google Inc***, Regionalni sud Pariza (hitan postupak), 24. novembar i 19. decembar 2014: izvještaje o osudi za prevaru od prije 8 godina bi trebalo ukloniti sa rezultata pretrage imena osobe

Ovaj slučaj se ticao zahtjeva koji je žena osuđena za prevaru 2006. podijela *Google*-u, da se linkovi ka internet stranicama na kojima se pominje osuda za prevaru uklone sa rezultata pretrage za njeno ime. Slučaj je razmatrao regionalni sud Pariza (*Tribunal de Grande Instance*) po „hitnom postupku“.

Sud je smatrao da je bilo neophodno odmjeriti ravnotežu između zaštite ličnih podataka s jedne, i prava na slobodu informisanja s druge strane. Izvještaji o prevari iz 2006. su bili opravdani, i tužiteljka se tada nije protivila njihovom objavljivanju. Međutim, tužiteljka je tvrdila da je u 2014, nekoliko godina nakon osude, konstantno uključivanje informacija o osudi za prevaru u rezultate pretrage za njeno ime škodilo njenim pokušajima da nađe posao. Sud se složio, uzimajući posebno u obzir činjenicu da je prošlo više od osam godina od osude i da je osuda brisana iz njenog krivičnog dosijea. Ovo je značilo da je žalba tužiteljke imala prednost nad pravom javnosti na informisanje.

- ***Franck J. protiv Google Francuska i Google Inc***, Regionalni sud Tuluzi (hitan postupak), 21. januar 2015: informacije o otkazu zbog zlostavljanja za koje je postupak bio u toku ne treba uklanjati iz rezultata pretrage

Slučaj se ticao čovjeka koji je dobio otkaz zbog zlostavljanja i koji je zahtijevao da se podaci o tome uklone iz rezultata pretrage na njegovo ime. Postupak u vezi otkaza je još uvijek bio u toku. Predmet je razmatrao Regionalni sud u Tuluzi (*Tribunal de Grande Instance*) po „hitnom postupku“.

Sud u Tuluzi je primijetio da su se informacije na spornim linkovima odnosile na žalbe poslodavca tužitelja koje su dovele do pokretanja postupka. Presuda u ovom slučaju, koja je za posledicu imala otpuštanje, je izrečena na javnom ročištu, bila je dostupna široj javnosti i o njoj su izvijestili mediji. Činjenice o slučaju nisu bile tako davne, već iz 2011. godine, i nije se moglo tvrditi da su članci bili netačni, neadekvatni, nebitni ili pretjerani. Iako je postupak po žalbi bio u

toku, to nije značilo da je ranija presuda bila pogrešna i da se zlostavljanje nije desilo. Sud je stoga našao da je pravo javnosti na informisanje o postupku koji je bio u toku imalo prednost nad „pravom na zaborav“ i odbio je zahtjev za uklanjanje.

- ***Ewald van Hamersveld protiv Google Inc***, Amsterdamski sud, 13. februar 2015: vijesti o nedavnom sporu između računovođe i građevinske firme ne treba uklanjati iz rezultata pretrage

Čovjek koji je tužio građevinsku firmu i izgubio spor, pa je građevinska firma promijenila bravu na njegovoj kući i primorala ga da živi u kontejneru na svom imanju, tražio je da novinski izvještaji o tom sporu budu uklonjeni sa *Google* rezultata pretrage na njegovo ime. Tužilac, računovođa firme *KPMG*, povukao je uplatu od 200.000€ jer je bio nezadovoljan kvalitetom obavljenih radova. Nakon što su o tome izvijestili mediji, računovođa je zahtijevao od *Google-a* da ukloni izvještaje o ovom slučaju iz pretraga za njegovo ime, kao i iz pretrage na neke druge riječi.

Amsterdamski sud je presudio da novinski članci koji su uključivali druge riječi osim računovođinog imena nijesu mogli biti uklonjeni sa rezultata pretrage, jer takve pretrage nijesu uključivale „lične podatke“. Što se tiče zahtjeva da se ime računovođe ukloni s rezultata pretrage, Sud je na prvom mjestu smatrao da servisi kao što je *Google* imaju važnu društvenu funkciju i da svako nametanje ograničenja zahtjeva striktno i pomno ispitivanje. Dok se rezultati koji se smatraju neadekvatnim, nebitnim i/ili pretjeranim mogu uklanjati, ovdje je bilo potrebno odmjeriti ravnotežu s pravom javnosti na informisanje. Sud je takođe rekao da nije mogao da odluči o sadržaju članaka koji su se pojavljivali u rezultatima *Google* pretrage, kao i da zahtjev koji se tiče „prava na zaborav“ ne treba koristiti kao alternativu tužbi za klevetu protiv autora novinskih članaka. Sud je dalje smatrao da su se događaji o kojima se izvještavalo desili nedavno, i da je stoga ovaj zahtev značajno razlikovao od onog u slučaju „*Google Španija*“. Iz tih razloga, Sud je utvrdio da od *Google-a* ne može da zahtijeva da ukloni rezultate.

Pripremio: Peter Noorlander, direktor Media Legal Defence Initiative, u saradnji sa HRA

Bilteni se objavljuju u okviru projekta „Podrška razumijevanju novinarske etike i slobode izražavanja“, koji finansira Ambasada Sjedinjenih Američkih Država u Podgorici

---